

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет іноземної філології

*До 300-річчя з Дня народження
Григорія Савича Сковороди*

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти
факультету іноземної філології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди**

Випуск 4

Електронне видання

Харків – 2022

УДК 81'243
ББК 81.2
А 43

Редакційна колегія:

Подуфалова Т. В., канд. філол. наук, доцент, доц. каф. практики англ. усного і писемного мовлення, координатор з наук. роботи ф-ту іноземної філології (**головний редактор**); **Невська Ю. В.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. фонетики і граматики (**заст. головного редактора, відп. секретар**); **Князь Г. О.**, канд. філол. наук, доцент, декан ф-ту іноземної філології; **Кононова Ж. О.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. філології; **Кошечкіна Т. М.**, канд. пед. наук, доцент, доц. каф. нім. і романської філології; **Левченко Я. Е.**, докт. пед. наук, професор, проф. каф. англ. філології; **Перевозчикова К. А.**, голова СНТ ф-ту іноземної філології.

А 43 Актуальні проблеми іноземної філології і лінгводидактики [Електронне видання]: Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. Вип. 4. 359 с.

У збірнику представлено наукові статті здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, присвячені актуальним проблемам іноземної філології та методики навчання іноземних мов.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів філологічних факультетів закладів вищої освіти.

УДК 81'243
ББК 81.2

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 11 від 16.11.2022 р.)

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2022

ЗМІСТ

<i>Абазіна Людмила.</i> Вербалізація гендерної інформації оцінними англійськими фразеологізмами	8
<i>Акопян Арміне.</i> Образ щастя в англomовному пісенному дискурсі	12
<i>Акульшин Михайло.</i> Антиутопія постмодерну Джуліана Барнса «Історія світу в 10 ½ розділах»	16
<i>Асланова Натаван.</i> Семантико-стилістичні особливості використання кольоративів у романі Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер і філософський камінь»	19
<i>Байко Владислав.</i> Лексико-семантичне поле “DIFFERENT” як ієрархічна структура	24
<i>Баранова Діана.</i> Сучасні підходи до методики навчання школярів реферуванню	28
<i>Безгіна Марія.</i> Я-нарратив як інструмент конструювання ідентичності у британському драматичному дискурсі XVII сторіччя	31
<i>Белевцова Марина.</i> Розвиток інтеркультурної компетентності на уроках німецької мови у 5-11 класах	35
<i>Бикова Яна.</i> Структурні моделі та способи творення прізвищ президентів США	38
<i>Бирька Наталія.</i> Постмодерністська концепція двох світів у казках Роальда Дала	43
<i>Борідченко Юлія.</i> Епістемічна модальність у сучасному мовознавстві	47
<i>Vutko, Olena.</i> Genre and Stylistic Features of Terry Pratchett’s Prose	52
<i>Васильєва Світлана.</i> Вербалізація лінгвокультурного концепту POLLUTION у сучасних британських газетах: понятійний аспект	56
<i>Вівич Кристина.</i> Фразеологія як лінгвістична наука. Класифікація фразеологічних одиниць	62
<i>Гаджиєва Айсель.</i> Екологічний аспект сучасної англійської літератури для дітей	66
<i>Гасанова Гюльшад Джамал кизи.</i> Специфіка прояву політичної чужорідності в політичному дискурсі Великобританії	69
<i>Горюк Ярина.</i> Концепти «ВОГОНЬ» і «ВОДА» як складова мовної картини світу англійської мови	72
<i>Гребінник Альона.</i> Хронотопічна організація роману Ф. Діка «Людина у високому замку»	77
<i>Григор’єва Любов.</i> Алгоритм створення вебквесту для формування англomовних граматичних навичок учнів основної школи	82

ФРАЗЕОЛОГІЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНА НАУКА. КЛАСИФІКАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ

Кристина ВІВИЧ

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. В. Єгорова

У статті висвітлено основні питання фразеології як лінгвістичної дисципліни: що є предметом вивчення, основним завданням і об'єктом фразеології як науки. Розглянуто семантичний та структурно-семантичний принципи класифікації фразеологічних одиниць, наведено приклади до кожної класифікації. Було виявлено, що знання фразеологічних одиниць значною мірою полегшує розуміння художніх текстів, а їх грамотне використання робить іноземну мову жвавою та повнішою.

Ключові слова: фразеологія, фразеологічні одиниці, класифікація фразеологізмів, семантика.

The article highlights the main issues of phraseology as a linguistic discipline: what is the subject of study, the main task and object of phraseology as a science. The semantic and structural-semantic principles of the classification of phraseological units are considered, examples for each classification are given. It was found that the knowledge of phraseological units greatly facilitates the understanding of literary texts, and their competent use makes a foreign language lively and fuller.

Key words: phraseology, phraseological units, classification of phraseological units, semantics.

Одним із найактуальніших лінгвістичних питань останніх десятиліть є дослідження лінгвокультурологічних векторів фразеології різних народів світу. У світлі цього проводиться вивчення тих сторін мови, які певним чином відображають національну самобутність і специфіку конкретного народу.

Наразі, фразеологія продовжує привертати увагу все більшого кола дослідників і науковців. Йде процес окреслення нових питань, а також актуалізуються ті питання, що досліджувалися раніше. Однак, серед мовознавців немає одностайної думки щодо визначення центральної одиниці фразеології, її значення, природи тощо. Не слід також забувати, що певні аспекти фразеології на сьогоднішній день залишаються недостатньо дослідженими, як наприклад:

1. Фразеологія і контекст.
2. Фразеотворення.
3. Зіставне дослідження фразеології.
4. Перекладознавчі рівні фразеології.

Наукові досягнення у сфері фразеології окремих мов дають підставу окреслювати у ній наявність різних універсалій, а звідси постає можливість виділити явища загальної фразеології.

Одним з таких явищ, як не дивно, є фразеологічний вираз. Узагальнюючи цю дефініцію, ми отримуємо стійкі за своїм складом і значенням одиниці, які в

своїй основі мають слова з вільними лексичними значеннями. Яскравим прикладом цього можуть слугувати прислів'я, приказки, крилаті вирази тощо.

Розглядаючи фразеологію як лінгвістичну дисципліну, стає зрозумілим, що вона вивчає не тільки фразеологічний склад мови, а й її історичний розвиток та сучасний стан. Основним завданням фразеології, як лінгвістичної науки, є дослідження та опис фразеологічного фонду тієї чи іншої мови.

Об'єктом науки є фразеологічний зворот, тобто стійке словосполучення. Спостерігається нерозривний зв'язок фразеології з історією культури, літератури та інших наук. Найбільш тісно вона простежується у фразеологізмах, що містять власні імена, зокрема етноніми, тобто назви народностей. Фразеологічні вирази є своєрідним носієм певної соціокультурної інформації, отже, саме їх важливо вивчати для розуміння тієї чи іншої культури.

Незважаючи на велику кількість досліджень питань фразеології, фразеологічне значення, типи фразеологічних одиниць, принципи класифікації фразеологізмів досі залишаються нез'ясованими до кінця. Класифікація фразеологічних одиниць була й залишається однією з актуальних проблем фразеології.

Існують різні підходи до класифікації фразеологічних одиниць. У мовознавстві є вузьке та широке розуміння обсягу фразеології. Прихильники вузького розуміння, звужуючи межі фразеології, відносять до неї лише ідіоми. Недоліком цієї точки зору є те, що з фразеології випадає велика кількість фразеологічних одиниць з мотивованим образним значенням. Прихильники широкого розуміння у склад фразеології включають всі види стійких поєднань: крилаті висловлювання, афоризми, прислів'я, приказки, газетні штампи тощо.

Фразеологізми класифікуються залежно від тієї чи іншої ознаки. Як основні диференціальні ознаки фразеологізму дослідники виділяють наступне: відтворюваність, стійкість, образність, сполучуваність лексем і семем, внутрішньоконструктивні зв'язки, сталість компонентного складу, семантична цілісність, лексична неподільність і т.п. [2].

У сучасній лінгвістиці існують такі лінгвістичні принципи класифікації фразеологічних одиниць [1]:

- семантичний (Ш.Баллі та В.В.Виноградов);
- структурно-семантичний (А.В.Кунін та А.І.Смирницький);
- контекстологічний (Н. Н. Амосова);
- тематичний (Л.П.Сміт, В.Х.Коллінз, В.В.Ситель, Л.А.Вінарьова);
- етимологічний (А.В.Кунін).

Розглянемо деякі з них.

Велика заслуга у розвитку фразеології як самостійної лінгвістичної науки належить В.В. Виноградову, який опублікував у 40-х роках минулого століття низку статей, у яких, розвиваючи ідеї Ш.Баллі, запропонував загальноприйнятну класифікацію фразеологічних одиниць. Основний принцип цієї класифікації – ступінь семантичної злитості компонентів у цілісному значенні фразеологічних одиниць [2]. На основі цього принципу В.В. Виноградовим виділено три типи

фразеологічних одиниць: фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності та фразеологічні поєднання.

Фразеологічними зрощеннями називається «тип словосполучень абсолютно неподільних, нерозкладних, значення яких абсолютно незалежне від їхнього лексичного складу» [2]. Наприклад: з рук геть – «погано» (англ: a bad hair day – день, коли все з рук геть погано), бити байдики – «ледарити» (англ: to twiddle one's thumbs). Фразеологічні зрощення характеризуються семантичною спаяністю компонентів, цілісне значення якого абсолютно не виводиться з його компонентів.

Фразеологічні єдності – фразеологізми, цілісне значення яких мотивується значенням його компонентів. Значення фразеологізмів цього типу можна розгадати з урахуванням розуміння їх внутрішньої форми. Наприклад: вилетіти в трубу – «збанкрутувати» (англ: to go bankrupt, to go bust), пускати пилюку в очі – «обманювати» (англ: to pull the wool over eyes).

Фразеологічні поєднання тип фраз, що утворюються реалізацією невільних значень слів: опустити голову – «засоромитися» (англ: to hang one's head in shame). Фразеологічні поєднання характеризуються тим, що вони не мають цілісного значення і не є семантичними єдностями. Фразеологічні поєднання становлять найчисленнішу групу стійких поєднань. В особливу групу слід віднести деякі цитати, прислів'я, приказки, які набувають окремих рис фразеологізмів, наприклад, відтворюваність. Такі звороти називаються фразеологізованими.

Класифікація В.В. Виноградова відіграла важливу роль у розробці теоретичних питань фразеології. Вона розкрила механізм утворення фразеологічного значення, відношення семантики цілого виразу до значень слів-компонентів, що його складають. Ця класифікація глибоко увійшла у фразеологічну науку, дістала широкі визнання і стала придатною для багатьох мов світу.

Розглядаючи класифікацію фразеологічних одиниць за структурою (структурно-семантичний принцип) необхідно відзначити, що в англійській та американській лінгвістиці найбільш уживаним є не термін «фразеологічна одиниця» (phraseological unit), а так зване «setexpression», що означає по суті те саме, а також використовується поняття «ідіоми» (idiom). В англійському мовознавстві воно не має вузького значення фразеологічного зрощення, а позначає всі стійкі вирази загалом. Розглянемо зазначену класифікацію більш детально:

Іменні (субстантивні), що позначають особу, предмет, явище: chip of the old block – копія батька; better half – дружина; on the last leg of one's trip – остання частина поїздки.

Дієслівні, що позначають дію, стан як процес: to keep the ball rolling – підтримувати розмову; to hit the nail on the head – потрапити в ціль; mushrooming – ростуть як гриби.

Модальні, що позначають різне ставлення того, що говорить: it's another pair of shoes – це зовсім інша справа; it's not my cup of tea – це моє.

Прислівникові, що позначають якості, ознаки дії: *till the cows come home* – дуже довго; *with flying colors* – з абсолютним успіхом; *to look like a million* – чудово виглядати.

Атрибутивні, що позначають ознаки обличчя, предмета, явища: *armed to the teeth* – бути з усім необхідним; *blue blood* благородного походження; *all thumbs* – незграбний.

Вигукові, які виражають почуття, емоції – *And how* – «Ще як!».

Порівнюючі: *as white as sheet* – блідий як простирадло; *as good as gold* – цінний як золото; *as easy as ABC* – просто, як ABC; *as large as life* – довго, як життя; *like a bull in a China shop* – як бик у китайській лавці; *as bad as bad can be* – гірше нікуди; *like chalk and cheese* – як крейда та сир.

Зв'язкові, що слугують для зв'язку окремих частин речень чи цілих речень, частин зв'язного тексту: *all told* – з огляду на все; *all in all* – загалом; *by and large* – взагалі кажучи; *by the way* – до речі.

Подвійні: *wait and see* – поживемо – побачимо; *more or less* – більш-менш; *in black and white* – абсолютно ясно; *sick and tired* – роздратований, виснажений [3; 4].

Передача англійською мовою фразеологічних одиниць – не просте завдання. Образність, лаконічність, цілісність визначають їх значну роль у мові. Фразеологізми надають мові оригінальності і виразності, тому вони широко використовуються в художньому тексті та в усному мовленні.

Підбиваючи підсумки, можна стверджувати, що країнознавча цінність фразеологізмів дуже велика, тому що знайомлячись з іноземною мовою, засвоюючи, вивчаючи її, людина одночасно проникає в нову національну культуру, отримує величезне духовне багатство, яке зберігається мовою, що вивчається. Фразеологізми відбивають багатовікову історію народу, своєрідність його культури, побуту, традицій. Відтак, дуже важливою складовою процесу вивчення будь-якої мови є саме розуміння та використання фразеологічних виразів.

Література

1. Андреева С. О. Классификация фразеологических единиц современного английского языка [Електронний ресурс]. URL: <https://infourok.ru/klassifikaciya-frazeologicheskikh-edinic-sovremennogo-angliyskogo-yazika-2443581.html/> (дата звернення: 17.07.2022).
2. Виноградов В.В. Русский язык (Грамматическое учение о слове) / Под. ред. Г. А. Золотовой. 4-е изд. Москва: Рус. яз., 2001. 719 с.
3. Longman Dictionary of Language and Culture / edited by B. Duckett. 3rd revised edition. Harlow: Longman (Pearson), 2005. 1680. 16 p.
4. Oxford Dictionary of English Idioms / edited by John Ayto. N. Y.: Oxford University Press, 1993. 685 p.